

Vergaderjaar 2005–2006

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

21 501-08

Milieuraad

Nr. 134

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 30 maart 2006

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ en de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² hebben op 9 maart 2006 overleg gevoerd met vice-minister-president, minister Brinkhorst van Economische Zaken over:

¹ Samenstelling:

Leden: Crone (PvdA), Bakker (D66), Hofstra (VVD), voorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), onder-voorzitter, Atsma (CDA), Timmermans (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Ten Hoopen (CDA), Weekers (VVD), Slob (ChristenUnie), Van As (LPF), Van den Brink (LPF), Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), Van Velzen (SP), Algra (CDA), Aptroot (VVD), Blom (PvdA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), De Krom (VVD), Heemskerk (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Jonker (CDA), Jungbluth (GroenLinks), Irrgang (SP).

Plv. leden: Tichelaar (PvdA), Dittrich (D66), Örgü (VVD), De Nerée tot Babberich (CDA), Van Hijum (CDA), Koenders (PvdA), Duyvendak (GroenLinks), Joldersma (CDA), Van Egerschot (VVD), Van der Vlies (SGP), Varela (LPF), Hermans (LPF), Verburg (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), De Haan (CDA), Blok (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Van Heteren (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Tjon-A-Ten (PvdA), Waalkens (PvdA), Szabó (VVD), Van Dijk (CDA), Van Gent (GroenLinks), Gerkens (SP).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Smeets (PvdA), ondervoorzitter, Eijssink (PvdA), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Hermans (LPF), Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA), Jungbluth (GroenLinks).

Deel 1

- **Verslag Raad voor Concurrentievermogen van 28/29 november en 13 december 2005 (21 501-30, nrs. 127 en 129);**
- **Agenda Raad voor Concurrentievermogen van 13 maart 2006;**
- **REACH-onderhandelingen/administratieve lasten bedrijfsleven Nederland (21 501-08, nr. 123);**
- **REACH: compromisvoorstel EU-voorzitterschap d.d. 8 december 2005 (21 501-08, nr. 214);**
- **Fiche nr. 8 inzake een mededeling: Een modern MKB-beleid voor groei en werkgelegenheid (22 112).**

Deel 2

- **Agenda van de extra Energieraad in Brussel op 14 maart 2006.**
- Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Deel 1. Raad voor Concurrentievermogen

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Van Dijk** (CDA) is benieuwd naar de reactie van de Europese Commissie op de door het Europees Parlement geamendeerde Dienstenrichtlijn. Doordat het land van oorsprong-beginsel uit de richtlijn is gehaald en de richtlijn op talloze sectoren niet van toepassing zal zijn, is

Plv. leden: Ferrier (CDA), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Brinkel (CDA), Hirsi Ali (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijkzma (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Van Bochove (CDA), Van Hijum

(CDA), Van der Sande (VVD), Verbeet (PvdA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), De Krom (VVD), Varela (LPF), Herben (LPF), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Halsema (GroenLinks), Kalsbeek (PvdA), Vendrik (GroenLinks).

zij in feite verwaterd. Het verschil tussen het land van oorsprong-beginsel en het principe van vrij verkeer van diensten lijkt de heer Van Dijk enkel semantisch. Kan de minister in zijn reactie op het Commissievoorstel een heldere beschrijving geven van dit verschil en van de gevolgen daarvan? De minister heeft eerder te kennen gegeven dat meer sectoren dan hij wenselijk acht, niet meer onder de richtlijn vallen. Welke sectoren wil hij graag onder de richtlijn houden en welke gevolgen zou dit hebben voor het draagvlak in het Europees Parlement? De drinkwatervoorziening wordt door de minister aangeduid als een dienst van algemeen belang, maar de Raad van State vindt het een dienst van algemeen economisch belang. De heer Van Dijk vraagt de minister dit vraagstuk aan de juridische dienst van de Europese Commissie voor te leggen en hierop in te gaan in zijn reactie op het Commissievoorstel. Als hierover geen duidelijkheid ontstaat, zal de CDA-fractie een motie indienen met het doel de drinkwatervoorziening buiten de Dienstenrichtlijn te houden.

De Europese Commissie heeft een heldere beoordeling gegeven van de Lissabon-strategie. Er zijn goede plannen ingediend en voor de Nederlandse plannen is veel waardering, maar het gaat natuurlijk om de implementatie. Op welke manier wordt aan de uitvoering handen en voeten gegeven?

Een onderdeel van het Zevende Kaderprogramma (KP7) is het embryonaal stamcellenonderzoek. In verschillende EU-lidstaten is dit onderzoek verboden. Het is daarom de vraag of het wel verstandig is om een dergelijk onderzoek met Europese gelden te financieren. Dat betekent immers dat landen die tegen een dergelijk onderzoek zijn, meebetalen aan het stamcellenonderzoek in andere lidstaten. De Europese Unie zou op dit terrein buitengewoon terughoudend moeten zijn.

Het is de heer **Irrgang** (SP) duidelijk dat het land van oorsprong-principe als term uit de Dienstenrichtlijn is gehaald, maar als het principe nog steeds geldt, is het verschil inderdaad semantisch. Hij begrijpt uit het akkoord dat een vergunning in één lidstaat voldoende is voor dienstverlening in elke andere lidstaat. Lidstaten kunnen barrières opwerpen om redenen van openbare orde, veiligheid, milieubescherming en volksgezondheid, maar het akkoord vermeldt in dit kader niets over sociaal beleid en consumentenbescherming. Hechtte de Nederlandse regering niet juist aan het laatste? Onduidelijk is verder of private gezondheidsdiensten ook onder de Dienstenrichtlijn vallen. Over de reikwijdte van het gesloten akkoord over de richtlijn moet daarom snel duidelijkheid komen. In de «Dear Charlie»-brief heeft de Nederlandse minister samen met vijf collega's in de Europese Unie geprobeerd voluit steun te geven aan het oorspronkelijke voorstel voor de Dienstenrichtlijn van commissaris Bolkestein. Hoe is dit te rijmen met de bedenkingen van de Nederlandse regering over dit voorstel? Onduidelijk is voorts of het collectief beheer van auteursrechten, geldtransporten en de taken van gerechtsdeurwaarders in het compromisvoorstel goed zijn geregeld. De heer Irrgang wil graag een nieuw oordeel van de Raad van State over het nu gesloten compromis voordat hij verdergaat met het voorstel voor de Dienstenrichtlijn.

De heer **Vendrik** (GroenLinks) sluit zich aan bij de opmerking van de heer Van Dijk over de drinkwatervoorziening, maar wil eerst de reactie van de Europese Commissie afwachten op de amendementen van het Europees Parlement. De FNV verwijt de minister selectief te winkelen in het SER-advies inzake de Dienstenrichtlijn. Het SER-advies was voor de minister toch de leidraad in het debat over de Dienstenrichtlijn? De «Dear Charlie»-brief wijst daar niet op. Wat was dan wel de intentie van deze brief?

De staatssecretarissen Van Gennip en Van Geel hebben op 13 december 2005 een brief naar de Kamer gestuurd (21 501-08, nr. 214) over een definitief voorstel inzake REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and

Restriction of Chemicals; Europese chemiewet) dat, eveneens op 13 december, aan de Raad voor Concurrentievermogen is voorgelegd. De Nederlandse regering heeft met dit voorstel ingestemd. De heer Vendrik heeft het gevoel dat het Nederlandse parlement hierdoor buiten spel is gezet, terwijl REACH toch buitengewoon belangrijk is. Kan de minister dat bevestigen?

De heer **Douma** (PvdA) heeft begrepen dat inzake de Financiële Perspectieven die voortvloeien uit KP7 nog onderhandelingen plaatsvinden tussen de Europese Commissie en het Nederlandse ministerie van EZ over de besteding van de gelden uit de Europese structuurfondsen. Deze gelden worden op basis van zes criteria verdeeld. Volgens de Europese Commissie leiden deze voor het noorden van Nederland tot een bijdrage van 237 mln., maar de minister vindt dat het noorden slechts 84 mln. toekomt. Blijkbaar wil hij Brussels geld dat voor de zwakke regio's is bedoeld, niet besteden aan zwakke regio's in Nederland. De heer Douma vindt dat de minister zich bij de onderhandelingen moet houden aan de zes criteria die in Europa voor de verdeling van de structuurfondsen zijn afgesproken.

Bij de Lissabon-strategie komt het nu inderdaad aan op de uitvoering. De minister is bereid om inzake de Nationale Hervormingsprogramma's (NHP's) over te gaan tot een aanscherping van de kwantitatieve doelstelling voor de R&D-uitgaven. Dat is een stap in de goede richting.

Het is nog onduidelijk hoe ondernemingen kunnen deelnemen aan de programma's uit de KP7. De vraag of in het kaderprogramma een aparte reservering moet worden opgenomen voor deelname door het MKB hangt kennelijk nog boven de markt. De heer Douma vindt deze reservering wel wenselijk, maar hoe denkt de minister hierover?

Bij de Dienstenrichtlijn zijn voor de PvdA-fractie drie zaken van belang: 1. sociale dumping moet worden voorkomen; het Europees Parlement, de Nederlandse regering en de Tweede Kamer zijn het daarover eens, 2. diensten met een publiek karakter waarvoor een economische tegenprestatie wordt gevraagd, zoals de drinkwatervoorziening, zijn van algemeen economisch belang; lidstaten moeten de mogelijkheid behouden in bij diensten van algemeen economisch belang regulerend op te treden; ook daarover zijn het Europees Parlement, de regering en de Kamer het eens en 3. liberalisering van de dienstenmarkt is gewenst omdat dit een gunstig economisch effect heeft. Zijn deze drie aspecten adequaat geregeld in het huidige pakket van het Europees Parlement? Het is zinvol om aangepaste versies te maken van de studies van Kopenhagen en van het CPB op dit gebied, zodat de economische effecten van dit pakket duidelijk worden. Kan de minister op de drie genoemde punten ingaan in zijn brief aan de Kamer waarin hij een reactie geeft op het commissievoorstel?

Mevrouw **Van den Burg** (Europees Parlement, PvdA) legt uit dat zij de afgelopen twee jaar in het Europees Parlement jaar betrokken is geweest bij de Dienstenrichtlijn en de totstandkoming van het desbetreffende compromis. Zij maakt zich zorgen over de manier waarop in Nederland over de richtlijn wordt geoordeeld. Het compromis is wel degelijk in de geest van de oorspronkelijke richtlijn en wil de markt voor de diensten openen. Alleen de bijwerkingen van de oorspronkelijke richtlijn, vooral op het gebied van arbeidsrecht en contractrecht, en de slordige uitsluiting van een aantal andere rechtsgebieden zijn in het compromis rechtgezet. Het doel van de vrijheid van vestiging en van grensoverschrijdend dienstenverkeer is wel degelijk overeind gebleven.

De indruk dat drastische beperkingen hebben plaatsgevonden is onterecht. De intentie van de opstellers van het compromis is meer helderheid op het gebied van de diensten van algemeen economisch belang en een sectorspecifieke aanpak van de sectoren die nu uitgezonderd zijn, waarbij zowel wordt recht gedaan aan de liberaliseringsaspecten als aan de

aspecten van publiek belang. Het compromis dat in het Europees Parlement is bereikt, is een belangrijke stap die brede steun geniet. Mevrouw Van den Burg pleit er dan ook voor dat de Europese Commissie en de Raad zich daarop oriënteren.

De heer **De Krom** (VVD) heeft begrepen dat de Europese Commissie op de Raad van 13 maart geen aangepast voorstel zal doen over REACH. In het Zevende Kaderprogramma wordt gesproken over een beperking van de administratieve lasten en de regeldruk, maar een percentage wordt niet genoemd. Wat wordt er werkelijk aan gedaan om de regeldruk op Europees niveau te verminderen? Het zou goed zijn als de regering de inzet die zij in Nederland op dit gebied laat zien, ook in Brussel naar voren brengt.

Antwoord van de minister

De **minister** zegt dat het een misverstand is dat er geen overeenstemming zou zijn tussen het kabinet en de SER over de inzet bij de Dienstenrichtlijn, maar er bestaat wel een verschil van mening met de FNV. De FNV vindt dat het Europees Parlement na de aanneming van de amendementen conform het SER-advies handelt. Het kabinet meent evenwel dat er op een belangrijk aantal punten afwijkingen zijn van het SER-advies. Overigens kon het kabinet zich niet in alle opzichten in het oorspronkelijke Commissievoorstel vinden. Door de stemming in het Europees Parlement is op een aantal punten onduidelijkheid ontstaan. Dat komt onder andere door de schrapping van het land van oorsprong-beginsel. Dit is vervangen door het nieuwe artikel 16 voor vrijheid van dienstverlening. De juridische werking van dit artikel is vooralsnog niet te overzien. Ook de minister is benieuwd naar de nieuwe positiebepaling van de Commissie. Het Europees Parlement heeft de eerste lezing afgerond, maar de Raad moet nog aan de eerste lezing toekomen. Dat de Europese Commissie op dit moment al een aangepast voorstel doet, wat toch betrekkelijk ongebruikelijk is, zegt iets over het grote belang van de richtlijn. Een adequate dienstenrichtlijn is van groot belang voor de Europese en de Nederlandse economie en kan leiden tot een economische groei van 1 tot 3%. Op Europees niveau zijn hiermee 600 000 extra banen gemoeid. Bovendien kan een interne dienstenmarkt een basis zijn voor concurrentieversterking. Het is altijd de bedoeling geweest van de Nederlandse regering om sociale dumping te vermijden. Zij streeft naar een liberalisering van de dienstenmarkt. De «Dear Charlie»-brief komt overeen met het standpunt van het kabinet. Een aantal lidstaten heeft hiermee alleen het signaal afgegeven naar een effectieve richtlijn te streven.

Op grond van de Europese verdragen kan een lidstaat zelfstandig bepalen dat een dienst van algemeen belang is. Niet de minister, maar de Nederlandse wetgever – regering en Staten-Generaal – heeft de drinkwatervoorziening tot dienst van algemeen belang verklaard en haar daarmee een zelfstandig regulerend karakter gegeven. Het verschil met een dienst van algemeen economisch belang is dat er in beginsel geen toetsing plaatsvindt van diensten van algemeen belang. Bij diensten van algemeen economisch belang vindt wel toetsing plaats. Jurisprudentie van het Europese Hof leidt tot dezelfde conclusie. Een nader advies van de Raad van State lijkt de minister daarom niet nodig. Ook bij de nieuwe Drinkwaterwet, die nog in de Kamer moet worden behandeld, wordt uitgegaan van een dienst van algemeen belang. De minister zegt toe hierop nader in te gaan in een brief aan de Kamer. De drinkwatervoorziening zal hierbij als een voorbeeld worden gebruikt van een sector die een publiek belang dient en daarvoor een economische tegenprestatie vraagt. Bij de Lissabon-strategie gaat het inderdaad om de implementatie. De minister verwacht dat de implementatie bevorderd wordt doordat de nationale lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen.

Het embryonaal stamcellenonderzoek is een gevoelig onderwerp. Enerzijds dient bij het toestaan van dit onderzoek een afweging plaats te vinden tussen ethische aspecten en de wetenschappelijke en maatschappelijke potenties. Anderzijds is de vraag aan de orde of het verbod tot het doen van dit onderzoek in een bepaalde lidstaat gevolgen kan hebben voor communautaire acties in andere lidstaten, waarvan een precedentwerking kan uitgaan op andere terreinen. In het Europese kaderprogramma wordt zeer zorgvuldig omgegaan met het stamcellenonderzoek. De minister pleit ervoor om de wijze van besluitvorming die door de Commissie wordt voorgesteld, te handhaven. In artikel 3 van het Commissievoorstel is sprake van research activities to be carried out in a member-state. Het gaat in dit voorstel dus niet om ingrepen in het nationaal beleid. Is het onderzoek in een lidstaat niet toegestaan, dan kan dit niet worden gefinancierd met communautair geld. Het is wel juist dat deze lidstaat impliciet meebetaalt aan stamcellenonderzoek dat plaatsvindt in lidstaten waarin dit wel is toegestaan. Een kleine minderheid van de lidstaten kan immers de grote meerderheid van de lidstaten die dat wel willen, niet dwingen om daar geen geld aan uit te geven.

De Nederlandse regering heeft inzake de besteding van de gelden uit de Europese structuurfondsen dezelfde criteria gehanteerd als de Europese Commissie. De Commissie is evenwel geschrokken van de uitwerking op het niveau van de lidstaten en heeft daarop aanpassingen per lidstaat bedacht. De regering zal in samenwerking en samenspraak met de Commissie, de provincies en de steden inzetten op de oorspronkelijke criteria, en wel overeenkomstig de benaderingswijze die is uiteengezet in Pieken in de Delta.

De Kamer is over REACH meermalen schriftelijk geïnformeerd. Het akkoord van 13 december is onder andere op 22 en 29 november door de Kamer besproken. Het laatste compromisvoorstel van het Voorzitterschap dateerde van 8 december en is 9 december onder de lidstaten verspreid. De Nederlandse appreciatie van het laatste voorstel is op 9 december als Kamerbrief ter ondertekening aan de staatssecretarissen van EZ en VROM voorgelegd. Een kopie hiervan is op maandag 12 december naar de Kamer verstuurd. De formele brief is gedateerd op 13 december, maar was dus al bij de Kamer bekend.

De Europese Commissie is nu aan zet om voorstellen te doen voor een vereenvoudiging van de Europese regelgeving. Een eerste voorstel wordt voor de zomer verwacht. De Raad blijft de Commissie nauw volgen en zal haar ook aansporen het tempo hoog te houden. Het is echter ook belangrijk dat het Europees Parlement en de Raad de vereenvoudigingsvoorstellen van de Commissie met spoed uitwerken. De Commissie heeft verder uitvoering gegeven aan de screening van overbodige regelgeving. Gisteren heeft zij definitief besloten de bekende lijst van 67 voorstellen in te trekken. Wat de gevolgen daarvan zijn voor de administratieve lastendruk is nog niet precies bekend, maar hiermee is het wel een agendapunt geworden.

Nederland pleit voor een grotere deelname van het MKB aan het Zevende Kaderprogramma. 15% deelname is daarbij het streefcijfer. De praktijk leert echter dat een algemene doelstelling onvoldoende werkt. Het niveau waarop de doelstelling wordt vastgelegd is vaak arbitrair. Een aantal lidstaten heeft bij de voorbereiding van KP7 om een quotum gevraagd, maar dat kan op gespannen voet staan met de wens excellentie te hanteren als uitgangspunt voor het toekennen van fondsen. In Europees verband is afgesproken te werken aan een streefcijfer voor deelname van het MKB. Dit wordt zoveel mogelijk per thema gedifferentieerd.

In de brief aan de Kamer met daarin de reactie op het Commissievoorstel inzake de Dienstenrichtlijn gaat de minister ook in op de elementen die een rol spelen bij de reikwijdte. Het collectief beheer van auteursrechten, geldtransporten en de taken van gerechtsdeurwaarders komen daarbij eveneens aan de orde. Het voorstel van de Commissie wordt 4 april

verwacht. De minister zegt toe de Kamer al de komende weken een overzicht te doen toekomen van de verschillen tussen het Nederlandse standpunt en het resultaat van de stemmingen in het Europees Parlement.

De **voorzitter** noteert de volgende toezeggingen:

1. De Kamer ontvangt een brief over de houdbaarheid bij het Europese Hof van diensten van algemeen belang indien sprake is van een economische tegenprestatie, getoetst door de Europese Commissie of het Europese Hof van Justitie. De drinkwatervoorziening wordt daarbij als voorbeeld gehanteerd.
2. De Kamer krijgt inzake de Dienstenrichtlijn een overzicht van de verschillen tussen het Nederlandse standpunt en het resultaat van de plenaire zitting van het Europees Parlement.

Deel 2. Energieraad

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Hessels** (CDA) maakt zich ernstig zorgen over de ontwikkeling in de Europese energiesector. Contracten blijken in tijden van schaarste niet de zekerheid te bieden die daarvan werd verwacht en eindafnemers blijken afhankelijk te kunnen zijn van alle onderdelen van de keten. Europa moet zich daarom beraden op de voorzieningszekerheid voor de lange termijn. Uit het Groenboek A secure, competitive and sustainable energy for Europe blijkt dat Nederland op het gebied van gas over 25 jaar voor 80% afhankelijk is van drie landen. Welke initiatieven neemt de minister in de Europese Unie om deze onzekere situatie te voorkomen en wat vindt hij van de mogelijkheid om gas op te slaan? Overigens moet Nederland over de eigen gasvoorraden de absolute zeggenschap behouden, maar het kan wel solidair zijn als andere lidstaten door externe invloeden in de problemen komen.

Bij de fusiegolf op de Europese energiemarkt van de afgelopen tijd zijn niet GDF (Gaz de France), Enel of Endesa de hoofdrolspelers, maar de energieministers van de desbetreffende landen. Terwijl Nederland de energiesector op afstand van de overheid wil zetten, lijken deze lidstaten een omgekeerde beweging te maken. Welke argumenten hebben deze lidstaten daarvoor en wat zijn de consequenties daarvan voor het Nederlandse energiebeleid? De heer Hessels heeft veel waardering voor het tussenrapport over het sectoronderzoek van commissaris Kroes. Hij deelt haar conclusie dat de energiesector geenszins als een vrije markt functioneert en dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Mevrouw Kroes complimenteert minister Brinkhorst met zijn beleid, maar het is de vraag of het wel zo wijs is om ver voor de troepen uit te lopen. Het splitsen van de eigendom kan uiteindelijk ook een Europese koers worden, maar vooralsnog bestaat daarover in Europa geen overeenstemming. Nederland moet ervoor oppassen de nationale energiesector niet onnodig te verzwakken.

Op de Raad zal een voorstel worden gedaan voor Europese coalities van gebruikers van eenzelfde brandstof voor elektriciteitscentrales. Welke rol deze coalities gaan spelen, wat hun opdracht is en aan welke coalitie Nederland zal deelnemen, is nog niet duidelijk. Het lijkt de heer Hessels dat Nederland een goede trekker kan zijn van een aardgascoalitie. Daartoe zou de minister initiatieven moeten ontplooiën.

De Europese Unie wil volgens het Groenboek tot 2030 20% energiebesparing realiseren. Is een hogere doelstelling niet haalbaar? In Nederland wordt gestreefd naar 2% besparing per jaar. Kan de minister dit streven niet tot inzet van het Europees beleid maken? Hoe staat het overigens met de implementatie in Nederland van de Energy performance building directive (EPBD)?

Het Groenboek erkent dat innovatie een belangrijke rol speelt bij duur-

zame energie. Innovatie in de energiesector moet een flinke impuls krijgen. In 2005 heeft de Kamer de helft van de 1 mld. die beschikbaar was voor extra investeringen in wind op zee, ook toegankelijk gemaakt voor andere vormen van innovatieve duurzame energie. Is daarvan inmiddels gebruik gemaakt en kan de minister hierover meer gegevens of cijfers verstrekken?

De heer **Crone** (PvdA) wijst erop dat voor de zekerheid van energievoorziening een aantal zaken van belang is. Bij afhankelijkheid van andere landen is het zinvol om niet alleen bilateraal, maar ook multilateraal leveringsafspraken te maken. De situatie die zich op dit gebied tussen de Oekraïne en Rusland heeft voorgedaan, wil hij niet bagatelliseren, maar het moet ook geen hype worden op basis waarvan het bestaande beleid helemaal wordt veranderd. De afhankelijkheid van een continue stroom uit het buitenland, van prijsschommelingen of van buitenlandse politieke omstandigheden wordt kleiner naarmate Nederland zelf energiebronnen heeft. Het is daarom belangrijk om in Nederland zelf extra gasopslag te realiseren. Diplomatie is alleen zinvol als het leidt tot doorvoergaranties of eigen gasopslagvoorzieningen. Op basis daarvan kunnen dan met andere lidstaten contracten worden afgesloten voor verkoop of inkoop.

Voor het realiseren van een level playing field op de Europese energiemarkt is het van belang dat de milieunormen in de verschillende lidstaten gelijkgeschakeld worden. De minister heeft goede doelstellingen – marktwerking, diversificatie en brandstofmix – maar met ongelijke milieurandvoorwaarden is de uitkomst te voorspellen. Kan de minister er op de Raad voor pleiten dat de milieurandvoorwaarden, inclusief CO₂, externe kosten en milieukosten van kernenergie, in de lidstaten gelijk worden geschakeld? Bedrijven die kernenergie produceren, dienen een reserveringsfonds aan te houden voor de ontmanteling en opslag van kernafval. Uit het rapport van Claude Turmes van het Europees Parlement over kernenergie blijkt dat deze bedrijven de tientallen miljarden die hiervoor zijn gereserveerd gebruiken om bedrijfsovernames in het buitenland te financieren. Ook dit soort zaken verstoort het level playing field op de Europese energiemarkt. Bij een gelijk speelveld hoeft de brandstofmix in andere lidstaten niet goedkoper te zijn dan in Nederland, terwijl deze nu wel goedkoper is omdat bruinkool daar wordt gesubsidieerd.

De minister pleit ervoor dat de Europese Unie naast bilaterale relaties met derde landen samenwerkt, maar de heer Crone vindt dat hiervoor eerst een Europees beleid moet worden uitgestippeld, met een Europees level playing field en doelstellingen die gemeenschappelijk worden uitgedragen. Anders is een mandaat aan bijvoorbeeld een lid van de Europese Commissie te vrijblijvend. Welke nationale bevoegdheden zou de minister hierbij overigens aan de Unie willen overdragen?

Ook de heer **Vendrik** (GroenLinks) vindt dat mevrouw Kroes moet worden opgeroepen om haar missie tegen energie-industrieën die feitelijk overeind worden gehouden met impliciete of expliciete staatssteun, te versterken. Hij steunt de analyse van de heer Crone op dit gebied volledig. De doelstelling van de Europese Unie is om via de energiepolitiek bij te dragen aan concurrentie, innovatie, werkgelegenheid en duurzaamheid. Duurzame energie en energiebesparing zijn beide van belang voor het realiseren van deze doelstellingen. Het lijkt hem dan ook logisch dat de minister naar aanleiding van het Groenboek pleit voor verreichende doelstellingen op het gebied van duurzame energie bij elektriciteit en warmte en verreichende taakstellingen voor energiebesparing. Het is nodig dat op dit terrein grote stappen worden gezet.

De minister zal tijdens de Raad wederom aandacht vragen voor een gezamenlijke aanpak van de zogenaamde «windfall profits» en de noodzaak om duidelijkheid te geven over het emissiehandelssysteem. Wat is in dezen de stand van zaken? De heer Vendrik gaat ervan uit dat de minister

maximaal blijft inzetten op het minimaliseren van het deel dat in de tweede ronde wordt weggegeven.

Het oordeel van de fractie van GroenLinks over de Splitsingswet hangt niet onmiddellijk af van de gebeurtenissen in Europa, maar het is wel van belang dat de minister zich daarin verdiept en de ontwikkelingen taxeert voor de behandeling van deze wet in maart. Hij wil graag weten wat de komende tijd van de Europese energiepolitiek mag worden verwacht en verzoekt de minister de Kamer hierover in een brief te berichten. Het valt hem op dat de Europese Commissie steeds stiller wordt naarmate het nationale geweld in sommige lidstaten groter is. Hoe gaat de minister de Commissie oproepen om tegen deze verkeerde politiek op te treden? Het aanvaarden van de Splitsingswet lijkt hem de enige juiste reactie van het Nederlandse parlement op die verkeerde energiepolitiek. De Europese Commissie heeft al eerder aangegeven dat het beleid van minister Brinkhorst in feite in heel Europa moet worden gevoerd. Die positie steunt de heer Vendrik volledig.

Bij de vragen van de heer Crone over het buitenlands energiebeleid van de Unie sluit de heer Vendrik zich aan. Is het andersom ook de bedoeling dat deze politiek in het nationale energiedebat een veel belangrijkere rol gaat spelen?

De heer **De Krom** (VVD) is het met de heer Vendrik eens dat de energiepolitiek van Frankrijk, Spanje en Duitsland haaks staat op de intentie van het Europese energiebeleid, namelijk een interne markt. Dit is toch een van de prioriteiten van de Europese Commissie. Zij moet zoveel mogelijk worden aangemoedigd deze trend te breken, anders gaat het helemaal mis. Dan trekken de landen zich terug achter de eigen muren, ontstaat er geen interne markt en betaalt de consument uiteindelijk te veel.

Een andere prioriteit van de Commissie is de solidariteit die de lidstaten moeten tonen als een van hen in de problemen komt met de levering van met name gas. Dat is een goede morele doelstelling, maar de heer De Krom vindt dat een lidstaat niet tot levering verplicht mag worden. Het kan ook niet de bedoeling zijn dat de Europese Commissie zich gaat bemoeien met de Nederlandse energiemix. Toch is dit een volgende prioriteit van de Commissie. De Europese Unie is tot nu toe niet bevoegd om de mix te bepalen en dat moet ook zo blijven.

De heer De Krom is tegen het vastleggen van een energiebesparingsdoelstelling van 2% per jaar omdat zo doende onvoldoende rekening wordt gehouden met nationale en lokale omstandigheden. De mate van besparing en de tijdsduur waarbinnen deze moet worden bereikt, kunnen beter door de lidstaten zelf worden bepaald. Binnen de Europese Unie moet de energiebesparing wel op de agenda staan. Er kan bijvoorbeeld worden bekeken of apparaten energiezuiniger kunnen worden gemaakt. De lidstaten van de Europese Unie besteden samen 0,1% van de totaaluitgaven aan energie aan research and development op het gebied van energie-innovatie. Dat is absurd weinig. Europa zal op deze manier de slag met de VS en Azië verliezen. De Europese Commissie moet hier veel meer aan doen, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies. Ook de heer De Krom is het niet duidelijk wat het buitenlands beleid van de Unie bij externe energierelaties inhoudt. De energiemix is een zaak van de lidstaten, zodat Europa ook niet kan beslissen over de desbetreffende infrastructuur. Kan de minister een voorbeeld geven van dit buitenlands beleid?

Antwoord van de minister

De **minister** ziet het Groenboek A secure, competitive and sustainable energy for Europe als een oproep van de Commissie tot meer samenwerking en solidariteit in een tijd waarin nationalistische tendensen opdoemen. Het is de rol van de Europese Commissie om profiel te geven aan de

Europese dimensie. Het is niet de intentie van de Commissie om scherp toe te zien op bijvoorbeeld de ontwikkelingen in Spanje en Frankrijk, maar de minister verheugt zich er wel over dat aan deze landen vragen zijn gesteld. Hij wil in de aanstaande Raad tot uiting brengen dat het zeer wezenlijk is om dat te blijven doen.

Op dit ogenblik is er geen sprake van dat voor een Europees buitenlands energiebeleid nationale bevoegdheden overgedragen zouden moeten worden. Het gaat eerst om het vormgeven van de inhoud van een gezamenlijke energiepolitiek waarmee Europa naar buiten kan treden. Nederland heeft tijdens het Voorzitterschap gepleit voor een EU-OPEC-overleg om daarmee het politieke signaal te geven dat de wederzijdse afhankelijkheid wereldwijd van grote betekenis is. Dat signaal is van een andere aard dan het unilaterale signaal dat vaak door de VS wordt gegeven. De minister is ook voor een EU-Rusland-dialoog. Rusland is een grootmacht die grenst aan de Europese Unie. Wederzijdse afhankelijkheid is bevorderlijk voor de energiepolitiek. Dat is ook een doelstelling van de Europese Unie.

De prioriteiten in het Groenboek op het gebied van de interne markt, de voorzieningszekerheid en milieu sluiten sterk aan bij de Europese inzet van het kabinet. Het is een algemeen streven om de milieukosten te internaliseren. Dat is een ongelooflijk belangrijke doelstelling, maar tegelijkertijd is het heel moeilijk om deze te concretiseren. Met het tot stand brengen van een werkelijke interne energiemarkt is een groot Nederlands belang gediend. Meer interconnectie en concurrentie zijn cruciaal voor de Europese Unie want dat leidt tot meer efficiëntie en tot voorzieningszekerheid. De overname van geïntegreerde bedrijven door buitenlandse bedrijven kon een aantal jaren geleden al worden voorspeld. De minister noemt in dezen de overname van het Belgische Electrabel door het Franse Suez, dat weer is overgenomen door GDF. Het hebben van publieke belangen is gegarandeerd door de aanwezigheid van publieke netten. De minister realiseert zich dat er nog veel commentaar zal komen. De validatie van de commissie-Kist is daarom van belang, maar het sluit naadloos aan op de visie van de minister over het borgen van nationale industrie-politieke belangen om de netwerken in Nederlandse handen te hebben als er nog geen Europese markt is. De minister wil tot elke prijs voorkomen dat bijvoorbeeld de vier Nederlandse bedrijven als een hapklare brok worden opgeslokt door een buitenlands energiebedrijf. Tegen die achtergrond roept de Europese Commissie op om over te gaan tot een effectievere splitsing. De minister zegt op de Raad naar voren te brengen dat richtlijnen tot splitsing inzake gas en elektriciteit zowel naar de letter als naar de geest geïmplementeerd dienen te worden en dat nadere communautaire maatregelen overwogen moeten worden als dit niet bijdraagt aan een gelijk speelveld. Dat is essentieel voor de ontwikkeling van een Noordwest-Europese energiemarkt.

Bij de oproep van de Commissie tot solidariteit gaat het erom dat tijdig effectieve maatregelen moeten worden genomen zodat marktwerking mogelijk blijft en in lastige tijden gas op basis van een contract geleverd kan worden. Een verstevigde inzet op energietechnologie is nodig gelet op de uitdaging waarmee de Europese Unie wordt geconfronteerd. Over bepaalde brandstoffen zal in de landen een intensiever debat moeten plaatsvinden. Europa zal Nederland niet voorschrijven welke brandstofmix Nederland moet hanteren, maar het is wel buitengewoon nuttig om een overzicht te hebben van de Europese voorziening op het terrein van verschillende brandstoffen. De voorgestelde energiebesparing van 2% is nog voorlopig. De minister zal op de Raad vragen of niet meer dan 20% over tien jaar haalbaar is.

De steun om windfall profits tegen te gaan groeit. Misschien kan dit in kleiner verband al tot resultaten leiden. Wellicht kan hierover bij de volgende rapportage iets meer worden gezegd.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Hessels** (CDA) stelt nog drie vragen:

1. wat kan worden verwacht van de genoemde brandstofcoalities,
2. zit er schot in de onderhandelingen met Brussel over de EPBD en
3. is al een beroep gedaan op de 500 mln. voor innovatieve duurzame energie?

De heer **Crone** (PvdA) benadrukt dat het gelijkstellen van milieudoelstellingen prioriteit moet hebben. Hierover zal op de Europese Raad van 23 en 24 maart 2006 worden gesproken. Kan de minister het verslag van de komende raad zo snel naar de Kamer sturen dat dit nog onderwerp kan zijn bij de voorbesprekingen van de raad van eind maart met de minister-president?

De heer **Vendrik** (GroenLinks) vindt dat scherpe langetermijndoelstellingen op het gebied van duurzame energie en energiebesparing een hoofdpunt moeten zijn in de inbreng van de minister bij het bespreken van het Groenboek. Tot slot herhaalt hij zijn verzoek om een brief aan de Kamer waarin de minister ingaat op de stand van zaken op de Europese energiemarkt en de consequenties daarvan voor de Splitsingswet.

De **minister** is het met de heer Hessels eens dat een coalitie van schoon gas tot stand moet worden gebracht. De commissie-Willems zal binnenkort over het desbetreffende transitiepad rapporteren. De minister van VROM vordert met de aanpak van de EPBD. Waarschijnlijk kan de Kamer hierover eind april worden bericht. Voor de zomer zal er ook zicht zijn op de nieuwe instrumenten inzake de FES-gelden van de steden. Het tot stand brengen van een level playing field heeft zeker prioriteit. Het verslag van de Energieraad van 14 maart zal de Kamer zo snel mogelijk ontvangen.

De minister stelt voor om bij de reactie van het kabinet op het rapport van de commissie-Kist ook in te gaan op de gevolgen van de Europese ontwikkelingen voor de Splitsingswet. De Kamer zal deze reactie voor 20 maart ontvangen.

De **voorzitter** noteert de volgende toezeggingen:

1. de Kamer ontvangt eind april een brief over de EPBD;
2. voor de zomer wordt duidelijkheid gegeven over de besteding van de 500 mln. FES-gelden ten behoeve van duurzaamheid;
3. in zijn reactie op het verslag van de commissie-Kist gaat de minister in op de recente ontwikkelingen in Europa.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Hofstra

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Aptroot

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Veth